

Sadržaj

- 01: Bunjevci-Hrvati Žigmanovim putem
- 02: Kolajna za tačku na Bunjevački jezik

Akcenti: Bunjevci-Hrvati Žigmanovim putem

Bunjevci-Hrvati Žigmanovim putem

A. Raič

Detaljna analiza pitanja „neutralnosti države Srbije“ u pitanju identitetskog spora Hrvata sa Bunjencima, uključujući tumačenje Dekreta iz 1945. godine, objavljena je u časopisu *Bunjevački prigled* sveska 8-9. na str. 120-134. Na kraju saopštenja T. Žigmanova, u nastavku, dati su komentari glavnih stavova na kojima se zasniva pristup Predsednika Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini identitidu nad Bunjencima i Šokcima 1945. [/](#)

Žigmanov: Bunjevački nije jezik i tačka
72 views · 3 weeks ago

TV Subotica

Reagujući na kritike koje su ovih dana čelnici bunjevačkih njihove...

<https://www.youtube.com/watch?v=2mPXnULoWxw>

Žigmanov: Srbija da ostane neutralna po pitanju izjašnjavanja Bunjevaca

24.01.2020. u 10:33h > 13:19

Izvor: Subotica.com

Predsednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, Tomislav Žigmanov, obratio se saopštenjem povodom inicijative Saveza bačkih Bunjevaca za poništavanje akta iz 1945. godine, kojim se, kako kažu, negira postojanje bunjevačke nacionalne manjine, te da se isti proglasi aktom nasilne asimilacije Bunjevaca u Hrvate. Saopštenje prilagođeno jeziku i pismu portala, u nastavku prenosimo u celosti.

Prvo je važno istaći da inicijativu o kojoj se u medijskom diskursu Srbije već neko vreme govori, doživljavamo kao još jednu potvrdu postojećih nastojanja učestale potrebe dodatnog razbijanja hrvatskoga etničkog korpusa u Vojvodini. Nije novo da potreba razbijanja hrvatske zajednice, koja je svoj vrhunac dobila za vreme Miloševićevog režima, opstaje i dan danas i da se sa njom i dalje služe određene strukture i institucije kako bi oslabili hrvatsku manjinu. Dodatno sada brine što ova inicijativa dolazi od strane političkog subjekta koji ponekad deluje s pozicije ideologije četništva.

Postavlja se pitanje zbog čega se insistira na poništavanju jednog dokumenta koji (i pravni laici bi trebali znati) koji u svojoj suštini nikada i nije bio obavezujući, niti je danas na snazi, jer je prestao važiti još za vreme popisa stanovništva 1971. Njegova irelevantnost danas je utoliko veća kada je Srbija ratifikovala najvažnije dokumente na nivou EU koji se direktno tiču ostvarivanja manjinskih prava. Insistirati na poništavanju jednog krajnje marginalnog dopisa iz 1945. u posleratnim godinama krajnje je besmisleno jer za

tako nešto i ne postoji pravna osnova i jedino se može tražiti njegova osuda, ali to onda svakako povlači i brojna druga pitanja. Ukoliko dođe do takve osude, postavlja se pitanje i hoće li institucije u Srbiji osuditi sve totalitarne režime uključujući i komunizam, pa samim tim i osuditi progon preko stotinu hrvatskih intelektualaca u Vojvodini nakon sloma "Hrvatskog proljeća" koji je bio jedan od najvećih udara tadašnjega režima za hrvatsku zajednicu.

Ujedno podsećamo da su same institucije u Srbiji u obavezi zadržati neutralnost kada je u pitanju etničko izjašnjavanje, na što je obavezuju i međunarodni dokumenti kao što su mišljenja o sprovođenju Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina, pa i mišljenja najrelevantnijih evropskih eksperata u oblasti zaštite manjina kao što je recimo Reiner Hofman, koji je u svojim izveštajima decidno istakao da su institucije u Srbiji u obavezi zadržati čvrstu neutralnost po pitanju pitanja identiteta onih Bunjevaca koji jesu deo hrvatskoga naroda i Bunjevaca, koji svoje hrvatstvo negiraju.

Tvrđnje predstavnika zajednice Bunjevaca koji negiraju svoje hrvatstvo mogu se posmatrati i sa gledišta da protureče i elementarnim antropološkim stavovima. Tvrđnja, da jedna ranjena zajednica kao što je hrvatska, koja se nalazi u fazi glađenja svojih kapaciteta i resursa i koja se suočava sa brojnim problemima, poseduje kapacitete za asimilacijom druge zajednice, može se tumačiti zlonamernom čak i suprotstavljeno zdravoj logici.

Ističemo i činjenicu da se neke izjave pojedinih predstavnika zajednice Bunjevaca ne-Hrvata, od kojih neki imaju i državljanstvo Republike Hrvatske, mogu tumačiti i kao antihrvatske jer javnim pozivima da se Hrvati u Vojvodini moraju odreći dela svog viševjekovnog nasleđa i kulture i da većina Bunjevaca koji sebe smatraju delom savremene hrvatske nacije nemaju pravo sebe smatrati Bunjevcima i tu kulturu negovati, jer su u svojoj suštini manifestacija šovinizma prema Hrvatima u Vojvodini.

// Kraj saopštenja

Izvor: Subotica.com

Komentari

NB1: T.Ž. osporava inicijativu Saveza bačkih Bunjevaca Dekret'45, prihvaćenu od Bunjevačkog nacionalnog saveta, i doživljava je kao razbijanje hrvatskog etničkog korpusa u Vojvodini. To se može razumeti kao njegovo podozrevanje o postojanju snažnog bunjevačkog etniciteta kod nominalno hrvatski nacionalno deklariranih severnobačkih Hrvata. Izjava da inicijativa dolazi od političkog subjekta četničke ideologije je propagandno odvlačenje pažnje sa suštine problema.

Tvrđnju da Dekret '45 nikada nije bio obavezujući demantuje njegovo ekspresno sprovođenje, ne samo od partijskih organa, nego i od državnih (uništavanje ličnih isprava i zamena o trošku države). Činjenica da je na inicijativu grupe Bunjevaca, u okviru popisa stanovništva 1971. godine, sproveden poseban popis Bunjevaca (rezultati publikovani u *Statističkom Biltenu*, Popis stanovništva i stanova 1971, Prethodni rezultati o nacionalnom sastavu stanovništva 31. marta 1971. god., Broj 7, Novi Sad, Jula 1971. str. 48-51.) i da je kategorija Bunjevci uneta u popisnu metodologiju tek 1991. godine (posle promene političkog sistema-višestranačja), pokazuje da dekret u Srbiji de facto nije prestao 1971. nego tek 1991. godine. Pravnu osnovu čitavog ovog hitnog partijsko-administrativnog postupka činila je odluka Glavnog Narodno-oslobodilačkog Odbora (Skupštine) Vojvodine na osnovu inicijative date 8. Maja 1945. od strane vrhovnog političkog autoriteta Jugoslavije (Josipa Broza Tita).

NB2: T.Ž. naglašava značaj obaveza institucija u Srbiji da ostanu neutralne kada je u pitanju etničko izjašnjavanje, koje proističu iz usvojenih međunarodnih dokumenata i mišljenja eksperata o sprovođenju okvirne konvencije o zaštiti nacionalnih manjina (Reiner Hoffmann i dr.).

Ovde se imaju u vidu dve države – matične i domaćinske; nijedna ne bi smela da se meša u nacionalno izjašnjavanje pripadnika manjina. Pod izjašnjavanjem se misli pvenstveno na nacionalno izjašnjavanje prilikom popisa stanovništva i izlaska na izbore a manje na čitav proces idejnog uticaja na

formiranje nacionalnog identiteta (školovanje, informisanje, kulturni život, i sl.).

U Bunjevačkom slučaju Hrvatska se javlja u ulozi matice Bunjevaca-Hrvata a Srbija kao njihova domaćinska država. Kod Bunjevaca ne-Hrvata Srbija je u obe uloge, što ovu nacionalnu manjinu čini posebnošću. Pošto se zahtev neutralnosti odnosi prvenstveno na idetitetski osetljive potrebe manjina, izostanak takve podrške Srbije Bunjencima smanjuje njihov kapacitet izgradnje nacionalnog identiteta (posebni školski sistem, socijalizacija dece i omladine, negovanje jezičke zajednice, književnost, kulturne manifestacije i sl.). Hrvatska se formalno ne meša u nacionalno homogenizovane idetitetske potrebe Bunjevaca-Hrvata ali pruža širok spektar dobara i usluga u idetitetski važnim područjima života ove manjine. Toga kod Bunjevaca ne-Hrvata nedostaje zahvaljujući i ograničenjima koje nalažu zahtevi navedenih međunarodnih normi ponašanja država domaćina. Hrvatska država štiti Bunjevce-Hrvate nizom povoljnosti, političkim intervencijama kod Srbije i u Evropskoj Uniji. Takve intervencije sa strane Srpske države su skromne i, uz ustezanje, pa Bunjevci ostaju sistemski diskriminirani (zbog uvažavanja normi neutralnosti).

NB3: Uvidom u Žigmanov plan podrške Srbije Hrvatskoj nacionalnoj manjini (uglavnom je reč o Bunjencima-Hrvatima), koji se zasniva na dokumentu potpisanom u Subotici prilikom posete bivše predsednice RH Kolinde Grabar-Kitarović, zapaža se da on sledi projekt favorizovanja nacionalne hrvatske idetitetske izgradnje (katedra kroatistike na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, Školski centar u Subotici, raspored operativnih kadrova Hrvata na državnim položajima značajnim za odlučivanje o kulturi, obrazovanju, informisanju...).

Kako je već znano da je sistem bazičnih hrvatskih etnokulturnih organizacija formiran (uglavnom sa bunjevačkim tradicionalnim sadržajima), aktuelni plan institucija visoke kulture, obrazovanja, informisanja – kako T.Ž. kaže – tretira ih da su „u fazi glađenja svojih kapaciteta“. Ovo se glađenje može odnositi na rešavanje problema nedovoljne privlačnosti za Bunjevce ne-Hrvate kruga kulturne izgradnje modernog

hrvatskog identiteta koji prevazilazi tradicionalne sadržaje. Da je reč o tome indicije su u plasiranju bunjevačkog govora u plan Obrazovnog centra u Subotici. Signal je tome i žestoki otpor afirmaciji „(novo)bunjevačkog“ jezika u javnoj sferi grada Subotice. Takođe i dalje naglašeno odbijanje priznavanja autohtone bunjevačke tradicije i kulturnog nasleđa i proglašavanje nastojanja njihove rebunjevizacije kao poziva Hrvatima na odricanje dela svog viševjekovnog nasleđa i kulture, uskraćivanje prava na smatranje sebe Bunjencima, svog bunjevačkog etničkog i hrvatskog nacionalnog identiteta. Svako polaganje prava Bunjevaca na sopstvenu svakovrsnu tradiciju T.Ž. anatemiše kao manifestaciju šovinizma prema Hrvatima u Vojvodini. Otuda za njega ni Bunjevački jezik ne postoji.

NB4: Šta, iz ovog plana izvedenog iz strategije korenite croato-bunjevačke asimilacije, Bunjevci ne-Hrvati mogu očekivati?

Kad su ruke srpske države u ulozi bunjevačke matice vezane evropskom strategijom neutralizacije, bunjevački etno-kulturni sistem prepušten tradicionalizmu, bez elementarnih kapaciteta ljudskih i materijalnih (bez ijedne sopstvene zgrade i državno finansirane ustanove visoke kulture, obrazovanja, nauke, umetnosti), kad je sačuvana neospornost kripto strategije ideticida nad Bunjencima utemeljenog Dekretom '45 i, sa istom sudbinom najavljena i sa čeličnom tačkom na kraju žigosana, negacija bunjevačkog jezika u javnoj upotrebi, Bunjevci ne-Hrvati mogu samo dalje da tone u letargični imaginarij etničkog relikta.

Bogu fala šta Bunjevci ne iščekuju Tomlinsonov fajront skršteni ruku.

polazimo od temeljne postavke da su Bunjevci, mjereno znanstvenim i objektivnim kriterijima – etničko podrijetlo, jezik, elementi tradicijske kulture i vjerska pripadnost, - integralni dio suvremene hrvatske nacije.

T.Žigmanov, POLITIKE REPUBLIKE SRBIJE PREMA HRVATIMA KROZ PRIZMU IZGRADNJE TZV. BUNJEVAČKE NACIJE

Kolajna za tačku na Bunjevački jezik

A. Raič

Ima tome više od **dve godine** kako je aktuelni primas DSHV odlikovan od hrvatske predsednice odličjem kojim, koliko mi je poznato, nijedan dotadašnji rukovodilac Hrvata u Srbiji nije počastvovan. Zaslužan je on za odbacivanje pacifističke strategije, najavljene 2012. godine od tadašnjeg hrvatskog predsednika, i za uspešnu primenu usavršene strategije anšlusa Bunjevaca, započete 1945. godine i dovedene, čini se, do zenita, stavljanjem ovih dana "tačke na Bunjevački jezik".

Za novu 2012 godinu dr Ivo Josipović je izjavio (A.Raič, Otkrivanje Bunjevaca, str. 176):

https://bunjevackeperspektive.files.wordpress.com/2013/08/obar6a_b5finn.pdf

Postavljen je time most za koegzistenciju dve nacionalne perspektive Bunjevaca da- i ne-Hrvata. Činilo se da su prvi koraci obećavajući: ostvaren je projekt zajedničkog publikovanja reprinta molitvenika „Čovik s Bogom“ I. Antunovića, predložen je projekt zajedničke Dužijance, održavanja zajedničkih sednica dva nacionalna saveta, publikovana je platforma saradnje ... No, bili su to preuranjeni koraci. Osnivanje Udruge „Dužijanca“ otkrila je jaz među Bunjevci- ma dublji od svakog pokušaja zblizavanja. Bio je to odjek povratka desne sklonosti u vladajućoj eliti hrvatske matice koja usmerava odnose političkih elita hrvatskih nacionalnih manjina u rubnim zemljama. Da je tako, potvrdila je inauguracija novog rukovodstva DSHV, čiji predsednik je u svojoj orijentacionoj platformi lapidarnom jedinom rečenicom najavio rešavanje bunjevačkog pitanja.

Umesto dugotrajnog subetničkog bunjevačkog dvosmernog traganja za dodirnim tačkama moguće saradnje** (?!), projekt bunjevačkog pitanja (podvedenog pod naizgled pravnu proceduru naučno utemeljenog identitetskog spora) dignut je na najviši nivo međudržavnog i međunarodnog-EU rešavanja uz vezivanje ruku srpskoj državi zahtevom poštovanja neutralnosti u pomenutom identitetskom sporu. U aktuelnoj političkoj praksi, ova strategija pokazuje se kao dobro smišljen plan dovršavanja strategije iz 1945. godine.

** Strategija neposrednog prelaska na bunjevačko-hrvatsku saradnju verovatno namerno preskače *fazu konkurencije*. Velike su razlike identicom osakaćenih Bunjevaca, i Hrvata – stigmatizovanih u okolnostima hrvatsko-srpskih oružanih sukoba – sa potporom Hrvatske kao matične države (5-tostruko veća potpora od Hrvatske nego od Srbije T.Ž.). Bunjevci imaju podršku samo od Srbije kao svoje matične države. U ovom slučaju Srbija bi morala osposobiti Bunjevce do nivoa ravnopravnog konkurenta u identitetskom sporu.

Šta pokazuje dekonstrukcija bunjevačkog pitanja

Bunjevački problem postoji i u Srbiji i Mađarkoj ali i u Hrvatskoj. Zato je toliko osetljiva i burna reakcija hrvatske nacionalne elite na uvođenje standardizovanog Bunjevačkog jezika u državni sistem Srbije u Gradu Subotici. Sa svojim jezikom, Bunjevci stupaju na još jednu stepenicu svoje nacionalne emancipacije. Pri tome, imaju svoj etnički identitet, kao narod a ne kao subetnička difuzna demografska skupina pojedinaca.

Hrvati moraju u svojoj avliji naći rešenje bunjevačkog pitanja. Bunjevci u Hrvatskoj su narod sa etničkim identitetom. Nije reč o subetničkoj skupini nego o narodu sa hereditarnim etničkim i prihvaćenim hrvatskim nacionalnim identitetom.

Kritika Bunjevaca u Bačkoj je sprečavanje da hrvatsko bunjevačko pitanje ispliva na površinu. Sa projektom oživljavanja ikavice zagrebačkog Instituta za jezik i jezikoslovlje, taj proces dobija mogućnost širenja, obnavljanja lokalizovanih identiteta, kao što identitet Istrana pokazuje. Iako, verovatno, ne računa s tim, ovaj projekt unosi u proces hrvatske naciokreacije moment kulturne revitalizacije marginalizovanih etničkih zajednica (procenjene četvrtine Hrvata bunjevačkog porekla).

Sve to sadrži bunjevački problem. Kako pokazuju oskudni ishodi tekuće kampanje protiv uvođenja Bunjevačkog jezika u sistem službenih jezika u Subotici, čini se kako jednačina antibunjevačke strategije iz 1945. godine, koja motiviše ovu kampanju, ne uspeva obuhvatiti sve faktore rešavanja bunjevačkog problema.

U svakom slučaju, Josipovićevu strategiju demokratskog rešavanja bunjevačkog pitanja, valja držati na stolu.

TRIBINA Odbora za nauku Bunjevačke matice - eMail novine - pristupna stranica za **Bunjevački prigled**:
<https://bunjevackiprigled.wordpress.com/>

Bunjevačka matica, 24000 Subotica, Korzo 8.

Tel: 024/ 557-213

maticabunjevacka@gmail.com

<https://www.bunjevacka-matica.rs>

Redakcioni kolegijum: dr Aleksandar Raič predsednik Odbora, dr Suzana Kujundžić Ostojić, MA Sandra Iršević, Zvonko Stantić politikolog, Ivan Vojnić Kortmiš.

A.Raič: ugbunjevci@gmail.com